

CON ĐƯỜNG XUẤT KHẨU NÔNG SẢN VIỆT NAM TIẾP TỤC RỘNG MỞ

Nông sản là một trong những ngành hàng xuất khẩu chủ lực của Việt Nam, đóng góp tích cực vào kim ngạch xuất khẩu chung của cả nước. Theo Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (Bộ NN&PTNT), trong năm 2022, kim ngạch xuất khẩu nông sản đạt khoảng 22,59 tỷ USD, tăng 4,8% so với năm 2021, trong đó có 05 nhóm hàng có kim ngạch đạt trên 2 tỷ USD là cà phê, cao su, gạo, rau quả, và điều. Đặc biệt là trong nửa cuối năm nay, ngành nông sản Việt Nam liên tục đón nhận tin vui khi nhiều loại nông sản của nước ta như chuối tươi, khoai lang, tổ yến, bưởi, nhãn... được cấp phép xuất khẩu sang các thị trường phát triển và có tiêu chuẩn cao trên thế giới như Trung Quốc, New Zealand, Mỹ, Nhật Bản. Điều này tạo ra cơ hội lớn cho xuất khẩu, mở ra một tương lai sáng và bền vững cho nông sản Việt Nam.

Trung Quốc – Nhiều nông sản Việt được cấp phép chính ngạch

Nửa cuối năm 2022 được coi là thời điểm khởi sắc của nông sản Việt Nam xuất khẩu sang Trung Quốc theo đường chính ngạch khi có tới 05 mặt hàng lần lượt được cấp phép nhập khẩu vào thị trường này. Tính đến hiện tại, Trung Quốc đã cho phép nhiều mặt hàng nông sản Việt Nam được xuất khẩu theo đường chính ngạch bao gồm chanh leo, sầu riêng, chuối, tổ yến, khoai lang, thanh long, nhãn, chôm chôm, xoài, mít, dưa hấu, măng cụt, vải, chôm chôm, ớt, thạch đen, cám gạo và gạo.

Cụ thể, trong nửa cuối năm 2022, mặt hàng nông sản đầu tiên đón nhận tin vui từ thị trường Trung Quốc là chanh leo. Chanh leo của Việt Nam đã chính thức được xuất khẩu sang Trung Quốc qua 07 cửa khẩu từ ngày 01/07/2022. Để đạt được tiêu chuẩn xuất khẩu, ngoài việc tuân thủ các yêu cầu về kiểm dịch, chanh leo của Việt Nam phải được trồng và đóng gói tại các cơ sở được đăng ký, phê duyệt bởi Tổng cục Hải quan Trung Quốc (GACC) và Cục Bảo vệ thực vật. Ngoài ra, chanh leo phải được trồng theo quy trình thực hành nông nghiệp tốt, có ghi chép và lưu trữ hồ sơ và được giám sát sinh vật gây hại, dư lượng thuốc bảo vệ thực vật, đảm bảo an toàn phòng dịch COVID-19... Bên cạnh đó, các lô hàng xuất khẩu phải có cán bộ kỹ thuật kiểm soát toàn bộ quy trình sản xuất, đóng gói. Ngày 27/11/2022, lô hàng chanh leo đầu tiên của Việt Nam đã chính thức được xuất khẩu qua Trung Quốc, với tổng khối lượng khoảng 18,4 tấn.

Cũng trong khoảng giữa năm 2022, sầu riêng Việt Nam là loại nông sản thứ hai chính thức được xuất khẩu chính ngạch vào Trung Quốc theo Nghị định thư giữa hai bên được ký kết ngày 11/07/2022. Cụ thể, sầu riêng Việt Nam được cấp phép nhập khẩu qua tất cả cửa khẩu chính ngạch của Trung Quốc được GACC cho phép thông quan trái cây, với điều kiện phải đáp ứng đầy đủ các quy định của Nghị định thư về quản lý vùng trồng, đóng gói và chế biến, đồng thời đáp ứng được các tiêu chuẩn kiểm dịch khi nhập khẩu. Tính đến nay, GACC đã phê duyệt 51 mã vùng trồng cho

Việt Nam, với tổng diện tích khoảng 3.000 ha, tập trung chủ yếu ở khu vực Tây Nguyên. Ngày 19/09/2022, lô hàng đầu tiên gồm 20 container sầu riêng của Đắk Lắk đã được xuất khẩu theo đường chính ngạch sang Trung Quốc. Đây là dấu mốc quan trọng, khởi đầu cho việc xuất khẩu những lô hàng sầu riêng đạt chuẩn tiếp theo sang thị trường rộng lớn này.

Sau chanh leo và sầu riêng, chuối tươi là loại trái cây thứ ba nhận được “tấm giấy thông hành” vào thị trường Trung Quốc. Cụ thể, ngày 01/11/2022, Bộ NN&PTNT và GACC đã ký Nghị định thư về yêu cầu kiểm dịch thực vật đối với quả chuối tươi xuất khẩu từ Việt Nam sang Trung Quốc. Theo đó, chuối tươi của Việt Nam nếu đáp ứng yêu cầu kiểm dịch sẽ được xuất khẩu sang thị trường Trung Quốc kể từ ngày 08/11/2022. Cũng giống như các loại trái cây khác, chuối xuất khẩu của Việt Nam phải đáp ứng các quy định về quản lý vùng trồng, đóng gói và chế biến, kiểm dịch thực vật trước khi xuất khẩu và nhập khẩu, tuân thủ các quy định tiêu chuẩn liên quan đến vệ sinh an toàn thực phẩm. Ngoài ra, chuối của Việt Nam cũng phải đáp ứng yêu cầu về thời gian thu hoạch (trong 10-16 tuần sau khi ra hoa), cũng như hình thức bên ngoài (không bị nứt vỏ) mới được xuất khẩu sang Trung Quốc. Chuối là mặt hàng trái cây xuất khẩu lớn thứ ba của Việt Nam năm 2021. Trong đó chuối Việt Nam chiếm 43% thị phần nhập khẩu của Trung Quốc và đang có dấu hiệu tăng trưởng tốt, với giá trị xuất khẩu tăng 28% trong 8 tháng đầu năm 2022 so với cùng kỳ. Dự kiến Nghị định thư nói trên sẽ tạo điều kiện giúp chuối Việt Nam giành được nhiều thị phần hơn nữa tại thị trường Trung Quốc trong năm tới.

Giai đoạn cuối năm, ngày 16/11/2022, Nghị định thư xuất khẩu chính ngạch tổ yến Việt Nam cũng đã chính thức được ký kết, mở ra cơ hội lớn cho xuất khẩu mặt hàng này sang thị trường Trung Quốc. Theo Nghị định thư, tổ yến muốn xuất khẩu được sang Trung Quốc phải đáp ứng đầy đủ các điều kiện về quản lý cơ sở nuôi chim yến, chế biến tổ yến để bảo đảm an toàn dịch bệnh, an toàn thực phẩm, truy xuất nguồn gốc đối với sản phẩm tổ yến xuất khẩu sang thị trường Trung Quốc theo đúng quy định. Ngoài ra, tổ yến xuất khẩu cũng phải đáp ứng các yêu cầu về đóng gói, ghi nhãn cũng như các tiêu chuẩn về kiểm dịch động vật trước khi xuất khẩu và nhập khẩu. Trung Quốc là thị trường có sức tiêu thụ tổ yến lớn nhất thế giới, chiếm tới 80% thị trường toàn cầu. Do đó, việc cấp phép xuất khẩu chính ngạch tổ yến sang Trung Quốc sẽ mở ra nguồn cầu ổn định, tạo điều kiện thuận lợi để phát triển ngành nuôi trồng mặt hàng nhiều tiềm năng này tại Việt Nam.

Cuối tháng 11/2022, khoai lang là sản phẩm nông sản thứ năm của Việt Nam được phía Trung Quốc chính thức chấp thuận để xuất khẩu chính ngạch sang thị trường này. Cụ thể, ngày 23/11/2022, GACC ra thông báo về yêu cầu kiểm dịch thực vật đối với khoai lang nhập khẩu từ Việt Nam, theo đó, sản phẩm khoai lang tươi của Việt Nam đáp ứng yêu cầu sẽ chính

thức được xuất khẩu sang thị trường Trung Quốc. Sản phẩm khoai lang xuất khẩu phải được trồng trọt và chế biến tại cơ sở được thẩm định và phê duyệt bởi GACC, tuân thủ nghiêm ngặt quy trình quản lý, giám sát bảo quản, đóng gói và vận chuyển trước khi xuất khẩu, đồng thời đáp ứng các tiêu chuẩn kiểm dịch xuất nhập khẩu. Khoai lang là một trong những cây trồng ngắn ngày, dễ trồng trọt, mở rộng diện tích nên đã trở thành một trong những nông sản phổ biến nhất tại Việt Nam với trên 109.000 ha diện tích trồng năm 2021. Việc khoai lang được xuất khẩu chính ngạch sang Trung Quốc sẽ giúp định hình các vùng trồng trọt và tạo nhiều cơ hội phát triển ngành hàng này theo hướng xuất khẩu.

Như vậy, chỉ riêng trong nửa cuối năm 2022, có đến tổng cộng 5 loại nông sản của Việt Nam được phép nhập khẩu vào thị trường Trung Quốc, mở ra hy vọng cho nhiều loại nông sản khác tiếp cận thị trường rộng lớn này trong thời gian sắp tới.

Mỹ, New Zealand, Nhật Bản – Các thị trường tiềm năng đang hướng đến

Bên cạnh Trung Quốc, một số thị trường phát triển khác bao gồm Mỹ, New Zealand và Nhật Bản cũng đã chính thức cấp phép nhập khẩu cho nhiều mặt hàng trái cây của Việt Nam trong nửa cuối năm 2022, cho thấy tiềm năng phát triển rộng mở của nông sản xuất khẩu Việt Nam trong tương lai.

Cụ thể, sau nhiều năm đàm phán, ngày 4/10/2022, Bộ Nông nghiệp Mỹ đã ra thông báo chính thức cho phép nhập khẩu bưởi tươi của Việt Nam (tên thương mại là citrus maxima). Như vậy, bưởi đã trở thành loại trái cây thứ 7 của Việt Nam được phép xuất khẩu chính ngạch sang Mỹ sau xoài, nhãn, vải, thanh long, chôm chôm và vú sữa. Tuy nhiên, để được “đặt chân” tới thị trường lớn này, bưởi Việt Nam phải đáp ứng các quy định nghiêm ngặt do Mỹ ban hành. Cụ thể, vùng trồng và cơ sở xử lý quả bưởi tươi của Việt Nam xuất khẩu sang Mỹ phải được đăng ký với Cục Bảo vệ thực vật và Cơ quan kiểm dịch động-thực vật Mỹ (APHIS). Các vùng trồng, cơ sở đóng gói bưởi phải có biện pháp quản lý phù hợp để loại bỏ dịch hại như các loại ruồi đục quả, nấm... Đến nay, Việt Nam đã có 16 mã số vùng trồng được cấp phép và 21 mã số vùng trồng khác đang được xem xét đạt tiêu chuẩn trồng bưởi xuất đi Mỹ. Bên cạnh đó, các lô hàng bưởi tươi xuất khẩu sang Mỹ phải được xử lý chiếu xạ với liều tối thiểu là 150 Gy, kèm theo Giấy chứng nhận kiểm dịch thực vật. Ngày 28/11/2022, lô hàng bưởi đầu tiên của Việt Nam với hơn 100 tấn bưởi da xanh Bến Tre đóng gói trong 6 container đã chính thức được xuất khẩu sang thị trường Mỹ, mở ra cơ hội cho bưởi Việt Nam tiếp cận và đạt lợi nhuận lớn tại thị trường khó tính bậc nhất thế giới này.

Bên cạnh Mỹ, New Zealand cũng là một thị trường phát triển đang mở cửa cho nông sản Việt Nam khi đồng thời cho phép hai loại trái cây là chanh

và bưởi tươi của Việt Nam được chính thức xuất khẩu sang thị trường này, sau xoài, thanh long và chôm chôm. Ngày 15/11, đại diện hai nước đã chính thức ký kết công bố xuất khẩu chanh và bưởi của Việt Nam sang New Zealand. Tuy nhiên, để được phép xuất khẩu sang New Zealand, chanh và bưởi của Việt Nam phải đáp ứng các yêu cầu như: vùng trồng và cơ sở đóng gói được đăng ký mã số với Cục Bảo vệ thực vật và Cục thông báo cho phía New Zealand; vườn trồng được quản lý dịch hại. Ngoài ra, trái cây phải được rửa và chần sau khi thu hoạch, không nhiễm đối tượng sinh vật gây hại phía New Zealand quan tâm. Trước khi xuất khẩu, trái cây phải được chiếu xạ và các lô hàng xuất khẩu phải kèm theo giấy chứng nhận kiểm dịch thực vật... Hiện tại, nhóm công tác của hai bên cũng đang tích cực đàm phán để tạo điều kiện cấp phép cho nhiều nông sản Việt Nam được tiếp cận thị trường New Zealand hơn.

Tiếp đó, ngày 23/11/2022, Bộ Nông – Lâm – Ngư nghiệp Nhật Bản chính thức công bố cấp phép nhập khẩu cho nhãn tươi Việt Nam, trở thành loại trái cây thứ 04 của nước ta được xuất khẩu sang thị trường này bên cạnh xoài, thanh long và vải thiều. Theo yêu cầu nhập khẩu của Nhật Bản, nhãn tươi Việt Nam phải được xử lý lạnh trong điều kiện 1,3 độ C và có thời gian bảo quản tối thiểu 13 ngày. Đây là lần đầu tiên Việt Nam sử dụng biện pháp xử lý lạnh với trái cây xuất khẩu. Ngoài ra, nhãn phải được quản lý chặt chẽ về vùng trồng khi xuất khẩu, được kiểm tra kỹ lưỡng bởi đoàn chuyên gia của Nhật Bản trực tiếp đến Việt Nam. Cụ thể, vùng trồng nhãn phải được cấp mã số, áp dụng các biện pháp quản lý sinh vật gây hại, hạn chế thấp nhất ruồi đục quả, sâu đục cuống hay sinh vật gây hại khác ở trên quả; có biện pháp giám sát dư lượng thuốc bảo vệ thực vật trên nhãn, có ghi chép nhật ký đồng ruộng, khuyến khích áp dụng GAP trong quá trình sản xuất... Bên cạnh đó, nhãn xuất khẩu cũng phải đáp ứng các yêu cầu về đóng gói, và phải kèm theo giấy chứng nhận kiểm dịch thực vật do Bộ NN&PTNT cấp... Hiện nay, tổng diện tích trồng nhãn tại Việt Nam đang đạt khoảng 80.000 ha, là một trong những cây ăn quả có diện tích trồng lớn nhất cả nước. Cánh cửa Nhật Bản được mở rộng cho thấy tiềm năng phát triển xuất khẩu nông sản chủ chốt này của Việt Nam sang nhiều thị trường tiêu chuẩn cao khác trên thế giới.

Có thể thấy rằng, con đường xuất khẩu nông sản của Việt Nam đang ngày càng rộng mở với những "tấm vé thông hành" ra thị trường thế giới. Hiện tại, Việt Nam vẫn đang nỗ lực không ngừng trong việc đàm phán xuất khẩu nông sản với nhiều đối tác thương mại khác nhau trên thế giới. Tuy nhiên, trên chặng đường chinh phục thị trường xuất khẩu của nông sản Việt, chỉ nỗ lực của các cơ quan chức năng không thôi là chưa đủ, cần có sự cố gắng, phối hợp từ phía doanh nghiệp. Theo đó, các doanh nghiệp, hợp tác xã có thể chủ động trong việc tìm hiểu thị trường và xây dựng vùng chuyên canh trồng sản phẩm đáp ứng được các tiêu chuẩn chất lượng cao, đảm bảo tận dụng được tối đa cơ hội gia nhập những thị trường khó tính trên thế giới mà chúng ta đã vất vả đạt được. ■